

Természeti érték védetté nyilvánítása iránti kérelem

Dr. Benkő Réka Zsófia Zalahaláp jegyzője részére

Beadvány készítője : Zsilinszky Péter, 8308 Zalahaláp, Jókai utca 19.

zsilinszky1976@gmail.com

06703371563

Tisztelt jegyző asszony!

Zalahaláp számos természeti érték otthona. Zalahalápi lakosként a közterületeken élő növényeket azon belül a közterületi fákat helyi értéknek tartom.

Megváltozóban lévő felmelegedő klimatikus viszonyok okán szükségesnek érzem hogy nagyobb figyelmet fordítsunk a falunk fáira.

A zalahalápi kultúrház környezetében található park kiváló élőhely a közterületi fák számára, amely kiváló pihenőhely is egyben a Haláp hegyre túrázók számára. Ebben a parkban volt megtalálható a község egyik látványossága a vélhetően több mint 200 éves 612 cm körmértű óriás vagy hegyi mamutfenyő (*sequoiadendron giganteum*), amely vélhetően klimatikus okok miatt gyengült le és száradt ki. A fa jelentőségét az is mutatja, hogy a mamutfenyő Zalahaláp címerében is megtalálható. Sajnos a fát 2017-ben kiszáradás okán ki kellett vágni, ma a megmaradt törzs és gyökérnyak őrzi emlékét.

A parkban található értékes faállomány közül (amelynek kataszterezését részben már elvégeztem) szeretném felhívni a figyelmet a még meglévő óriás mamutfenyőre (*sequoiadendron giganteum*) amely a matuzsálemi kort megélt példány szomszédságában található a park területén. Magyarországi előfordulása igen ritka termőhelyi körülmények okán, ma élő korosabb állománya botanikus kertekben, kastélykertekben lelhető fel.

Jelentősége a megélt kora és mérete alapján, továbbá a község címerében található jelképeisége okán természeti emléknak minősíthető véleményem szerint. A klimatikus hatását tekintve az asszimiláló felülete jelenős mennyiségű oxigént termel, térfogatából adódóan a levegőt jelentősen párásítja és tisztítja pormegkötéssel, árnyékot ad a parknak és esztétikai értéket is képvisel.

Lombtömege 105,73m³ területet tölt be , magassága 10,7 m, törzsének kerülete 1m magasságban 325 cm amely az óriás mamutfenyő magyarországi állományában már figyelemreméltó nagyságú. Az adatok alapján kalkulált kora 98 év. A fát tudomásom szerint Szabó Norbert úr ültette édesapjával.

A magyar favizsgálók és faápolók egyesülete honlapján található faértékszámítás alapján (<https://faapolok.hu/faertekszamitas/>) a fa eszmei értéke a jelen körülmények között 98.500.000 Ft-ot képvisel, itt természetesen nem faanyagárra gondol a szakma hanem egyfajta eszmei értékre.

A fa védetté nyilvánítását követően és a szükséges javasolt életkörülményeket javító beavatkozások elvégzését követően a fa jelképes értéke 840.000.000ft-ra változna a kalkuláció szerinti alátámasztással.

A jelenleg folyó MATE Kertészeti Egyetemen végzett dendrológiai tanulmányaimból és szakmai érdeklődésemből felmértem a fa egészségi állapotát, amelyet az 1 számú mellékletként, favizsgálati adatlapon rögzítettem.

Az adatlapon kezelési javaslatot is tettem, aminek elvégzése véleményem szerint a fa egészségi állapotát és az életkörülményeinek javulását eredményezné.

Kezelési javaslatom szintén beadványom mellékeltét képezné a vonatkozó költségek ismertetésével.

Jelen beadványomban ismertetni szeretném a matuzsálemi mamutfenyő kiszáradásának lehetséges okait, e tényezők ismerete a beadványomban érintett fára is hatással lehet.

Az óriás vagy hegyi mamutfenyő őshazája kizárólag Észak Amerika az Amerikai Egyesült Államokhoz tartozó Kalifornia államban, a Sierra Nevada hegység nyugati lejtőin található. A tengerszint feletti magasság itt 1400-2400m közötti. Éghajlatára jellemző ennek a vidéknek az óceán felől érkező párás légtömeg és kiegyenlített hűvös időjárás jelentős csapadékkal.

Az őshazája klimatikus viszonyait ismerve a községünk kontinentális száraz klimatikus viszonyaiban még is jól fejlődtek az itt élő példányok, amelyek álláspontom szerint a park mellett csordogáló patak párásító és talajvizet pótló hatásának eredménye.

A matuzsálemi fa kiszáradására szakmai berkekkel is egyeztetve, az a megállapítás mondható el , hogy a különösen forró száraz nyarakon a párologtatásból eredő vízvesztesége a fának akkora volt, amit a gyökéren keresztüli vízfelvétellel nem tudott pótolni a fa. Ehhez hozzájárult a fa egészségi állapotának leromlása és kártevőkkel szembeni ellenálló képességének a gyengülése, ami farontó szúbogarak és azok támadásának következtében gombásodási folyamatok elindulását indukálták. Ennek következtében a fa legyengült és egy erős aszályos időszakban visszafordíthatatlan pusztulási változások mentek végbe a törzsben és gyökerekben.

A védetté nyilvánítással véleményem szerint a lakosok figyelmét felhívánánk természeti értékeinkre, azok védelmére és megőrzésére, és a figyelmet ha már felhívtuk rá a szükséges ápolásokkal az élettartamát hosszabbíthatnánk meg.

A védettséggel a fát a 2.számú mellékletben foglalt kezelési tervben , az ott leírt intézkedésekkel védhetnénk és vigyázhatnánk rá, amelyben legfőbbképpen a vízellátottság és tápanyag-ellátottsággal tudjuk a fa életfeltételeit javítani.

A kezelési tervben elvégzett beavatkozások költsége számításaim alapján **255.700** ft-ot képviselnek, mely az önkormányzatnak jelentős teher lenne. Fontosnak tartom megemlíteni hogy a kezelési tervben foglat munkát **önkéntesen** ellenszolgáltatás nélkül szeretném saját erőből és esetleg ha sikerül bevonni helyi fiatalokat és más önkénteseket , akkor az ő

bevonásukkal megvalósítani. Az eljárások anyagköltségeinek kifizetésére nem tartok igényt. Ez egyfajta közösséget is formáló kezdeményezéssé is válhat.

A belterületi fák nyilvántartásáról és a fák értékének meghatározásáról szóló 12703 számú magyar szabvány értelmében a védett fa :

„Olyan fa, amely a mindenkor hatályos, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vagy a világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény szerinti védett területen helyezkedik el, valamint a területileg illetékes hatóság által védetté nyilvánított fa abban az esetben, ha a védelem oka egyértelműen a fához köthető, azaz a védelem alanya a fa, vagy a védelem alanyának bármely életciklusa a fához köthető.”

MEGJEGYZÉS: A védelem alanya lehet például védett fa, fák, fasor, erdő, fás legelő stb., vagy a védelem alanyának életciklusa, fához köthető, például a fákkal szimbiózisban élő védett gombafajok, a fákon/fákban szaporodó, vagy azt táplálékként fogyasztó védett állatok stb.

Ide tartoznak:

- a nemzeti parkok[7];
- a tájvédelmi körzetek[7];
- a természetvédelmi területek[7];
- a természeti emlékek[7];
- a természeti örökségek[8].

Az általam történő kezdeményezés mint természeti örökség védelmére irányul.

Kérem a beadványomat a képviselő testület elé tární, és bízom abban, hogy többségi egyetértésben megszavazásra kerül a képviselőtestület részéről. Amennyiben szükséges szívesen ismertetem személyesen is a beadványomat, az alátámasztó indokaimmal.

Tudom, hogy az indítványom elbírálása és a folyamat plusz energiát kíván az önkormányzat részéről, de a jövőben a falu védett fával büszkélkedhet és a védelem alá helyezés felhívja a figyelmet a különleges természeti értékünkre.

Zalahaláp, 2026. február. 03.

Zsilinszky Péter kertész és agrármérnök s.k.